

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-09-17

Diarienummer N609-4635/23

Handläggare:

Lisa Sipari

E-post: lisa.sipari@grundskola.goteborg.se

Avrop från kommuncentral pott för drogfri skola

Förslag till beslut

I grundskolenämnden,

Grundskolenämnden godkänner avrop ur den kommuncentrala posten för insatser för drogfri skola enligt tabell om sammanlagt 6,7 mkr varav 2,3 mnkr till grundskolenämnden.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige beslutade den 19 juni 2024 att avsätta en kommuncentral post för avrop av grundskolenämnd, utbildningsnämnd och socialnämnderna på 8 mnkr för åtgärder rörande drogfri skola. Nämnderna ska samverka om användandet av medlen och avropar medel efter beslut i nämnd. I föreliggande ärende avropas medel ur den kommuncentrala potten med beskrivning om vad pengarna kommer att användas till.

Liknande ärenden med beslut om avrop hanteras i alla berörda nämnder.

Grundskoleförvaltningen har samordnat processen för att identifiera möjliga insatser och att hålla de berörda förvaltningarna informerade om de medel som avropas.

Grundskoleförvaltningen avser avropa 2,3 mnkr i syfte att stärka det drogförebyggande arbetet.

Bedömning ur ekonomisk dimension

På samhällsnivå leder nyttjande av droger och droghantering till stora kostnader, sett till både enskilt lidande och till faktiska kostnader för samhället. Lärande och att slutföra sin skolgång med goda resultat leder till minskad ohälsa samt minskad risk för kriminalitet och utanförskap. Om det drogförebyggande arbetet är framgångsrikt kan stora kostnader undvikas i det långa perspektivet för många offentliga aktörer; kommunen, regionen och polisen för att nämna några.

Enligt regleringen av ersättning på lika villkor behöver grundskoleförvaltningen beakta att tillförda medel, enligt detta ärende, även tillfaller de fristående skolorna i samma omfattning som insatser riktas till de kommunala skolorna. Detta kommer göras i samband med bokslutsavstämningen.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Enligt FN:s barnkonvention artikel 33 måste skolan säkerställa att barn och ungdomar ges goda förutsättningar för hälsa och har en skyldighet att skydda barn och ungdomar från alkohol och droger.

Bedömning av barnets bästa

Droger är skadliga för hälsan och kan påverka elevers inlärningsförmåga och utveckling. Genom att nyttja och/eller hantera droger påverkas den enskilda eleven och vanligtvis även eleverna i dess omgivning. Skolan spelar en viktig roll genom att undervisa om riskerna med tobak, alkohol och andra droger men också i att utifrån goda relationer med barn och unga kunna uppmärksamma eventuella varningstecken hos en elev. Samverkan mellan skola och vårdnadshavare är i detta avseende avgörande. Genom att stödja vårdnadshavare i detta kan förutsättningarna för goda skolprestationer förbättras.

Förvaltningen bedömer att ett aktivt arbete mot droger bedrivs utifrån barnkonventionen samt utifrån vad som bedöms vara barns bästa.

Samverkan

Information på facklig samverkansgrupp (FSG) den 14 oktober 2024.

Ärendet

För beslut om avrop av kommuncentrala medel beskrivs i ärendet vilka insatser grundskoleförvaltningen i samverkan med övriga berörda nämnder avser genomföra.

Beskrivning av ärendet

Som del av den kompletterande budgeten i maj beslutade Kommunfullmäktige den 19 juni 2024 att avsätta en kommuncentral post för avrop av grundskolenämnd, utbildningsnämnd och socialnämnderna på 8 mnkr för åtgärder rörande drogfri skola. Nämnderna ska samverka om användandet av medlen och avropar medel efter beslut i nämnd. Beslutet om att tillskjuta medel motiveras i yrkandet från S, V och MP bland annat med att drogbekämpning och förebyggande arbete inte ska behöva vägas mot annan viktig verksamhet i skolan och att medlen även kan användas för åtgärder för att upptäcka och förebygga psykisk ohälsa. I yrkandet framgår också att grundskolenämnden, utbildningsnämnden och socialnämnderna bör samverka för om hur medlen bäst kan användas och att åtgärderna också ska samverkas med Polisen.

Kommunstyrelsen har bett grundskolenämnden yttra sig över en motion från Nina Miskovsky (M) och Sofie Gyllenwaldt (M) om ett aktivt arbete mot droger i staden. Motionen föreslår bland annat att kartläggning av det drogförebyggande arbetet, kartläggning av platser med öppen drogförsäljning kring skolor och förskolor samt kartläggning av de stödinsatser som finns när det gäller att komma ur ett missbruk. Därtill föreslås grundskolenämnden och utbildningsnämnden att få i uppdrag att ta fram en informationskampanj. Grundskolenämnden beslutade den 24 september att avstyrka motionen med hänvisning till pågående arbete inom förvaltningen (N609-2350/24). Bland annat avses då de åtgärder som planeras inom ramen för föreliggande ärende.

Drogvaneundersökning

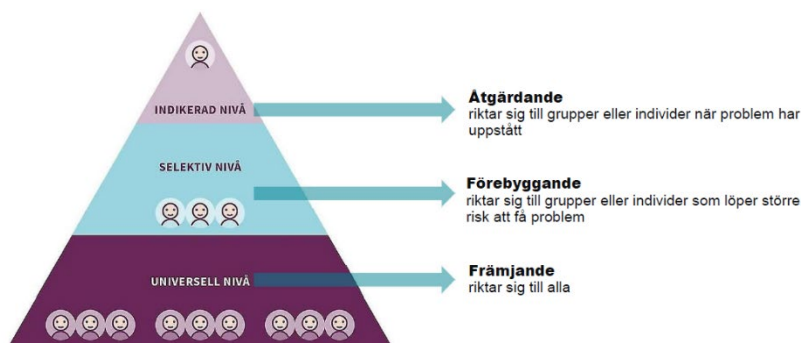
Staden genomför sedan många år återkommande drogvaneundersökningar bland skolelever i årskurs 9 och årskurs 2 på gymnasiet. Dessa genomförs vart tredje år och den senaste gjordes 2022. Positivt är att situationen när det gäller ungas erfarenheter av droger och alkohol påtagligt har förbättrats.

Andelen elever i årskurs 9 som druckit alkohol senaste året har halverats sedan 2004, från 70 till 35 procent. För gymnasiets år 2 har andelen sjunkit från 88 till 62 procent under samma period. Intensivkonsumtionen av alkohol, det vill säga att berusningsdricka minst en gång i månaden, har i årskurs 9 minskat från 23 procent 2007 till 6,4 procent i år. För gymnasiets år 2 är minskningen under samma period från 47 procent till 20 procent. Jämfört med 2019 har alkoholkonsumtionen minskat något medan intensivkonsumtionen är oförändrad.

Narkotikaerfarenheten bland skoleleverna har minskat kontinuerligt sedan 2010 då den var som högst. Andelen elever i årskurs 9 som 2010 någon gång använt narkotika var 10 procent, i år ligger siffran på 6,1 procent. I gymnasiets år 2 har andelen under samma period sjunkit från 22 procent 2010 till 17 procent

Preventionspyramiden

För långsiktigt effektivt arbete mot droger bör insatser omfatta alla steg i preventionspyramiden; åtgärdande, förebyggande och främjande insatser. Insatserna bör riktas mot olika målgrupper; direkt (barn och unga), och indirekt (t ex vårdnadshavare, medarbetare i olika professioner och aktörer inom civil- och närsamhälle). Utifrån de givna förutsättningarna för den kompletterande budgetpotten har grundskoleförvaltningen, utbildningsförvaltningen, polisen och socialförvaltningarna i samverkan tagit fram förslag på åtgärder med ambitionen att omfatta alla delar av preventionspyramiden och olika målgrupper.

Parterna är dock överens om att ett fortsatt strategiskt och operativt drogförebyggande arbete är av största vikt för att den positiva trenden skall fortsätta. Det drogförebyggande arbetet börjar långt innan ett riskbruk eller missbruk är ett faktum. Fokus på ungas mående utifrån många olika aspekter är viktigt för att stärka ungas självkänsla och stötta till positiva livsval. Det kan handla om att utmana normer som maskulinitets- och heteronormen, hjälpa unga att sätta ord på och våga prata om känslor, stötta ungdomar som har en svår hemsituation, och verka för en meningsfull fritid.

Möjliga insatser

Grundskoleförvaltningen har samordnat processen för att identifiera möjliga insatser och att hålla de berörda förvaltningarna informerade om de medel som avropas. Insatserna som identifierats som möjliga att genomföra utifrån den för uppdraget givna ramen är följande:

Insats och beskrivning	Ansvarig förvaltning	Kostnad som avropas tkr
Skolan som arena Aktiviteter i anslutning till skoldagen för såväl barn och unga som vårdnadshavare. Kostnaden här avser ett samarbete som Skolan som arena på Hisingen har med El Sistema. El Sistema är en kulturverksamhet som fungerar samlande för många nyanlända ungdomar, vilka ofta löper risk för psykisk ohälsa och ensamhet.	Grundskoleförvaltningen	300
Väktare för bevakning av skolgårdar I syfte att motverka droghandel.	Grundskoleförvaltningen	250

Insats och beskrivning	Ansvarig förvaltning	Kostnad som avropas tkr
Samarbete med föreningen MÄN Kompetenshöjande insatser och arbete direkt med barn och unga om t ex samtycke och relationer, hedersrelaterat våld och förtryck och destruktiva maskulinitetsnormer för att motverka psykisk ohälsa och destruktiva livsval.	Grundskoleförvaltningen	1 000
Licens lärmateriäl – stöd för psykisk hälsa Pilotskolor testar lärmateriäl med moduler om psykisk hälsa som kan användas av lärare och elever.	Grundskoleförvaltningen	100
Utbildning till personal i anpassad grundskola Kompetenshöjande insats för att tidigt kunna uppmärksamma tecken på psykisk ohälsa specifikt hos elevgruppen inom anpassad grundskola	Grundskoleförvaltningen	150
PAX Kompetenshöjande insats i modellen PAX, som används för att arbeta med värdegrund och för att skapa ett tryggt klimat i klassrummet för lärande och välmående.	Grundskoleförvaltningen	500
Stadengemensam informationsinsats Samla befintlig kunskap och material från staden och andra aktörer på en gemensam webbplats. Ta fram särskilt anpassat stödmaterial till ungdomar, vårdnadshavare och medarbetare.	SF Centrum	600
ANDTS-coacher Speciellt utbildade medarbetare som kan stötta i frågor rörande ANDTS (alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar).	SF Centrum	Hanteras inom befintlig ram
Samarbete med Maskrosbarn Maskrosbarn erbjuder stöd till ungdomar som lever med föräldrar som har ett missbruk, en psykisk sjukdom eller som utsätter dem för våld.	SF Centrum	600
ANDTS-coacher Speciellt utbildade medarbetare som kan stötta i frågor rörande ANDTS (alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar).	SF Nordost	700
Spel och material Med utgångspunkt i materialet ”Lite våld gör också ont” utformas ett material som istället fokuserar missbruksproblematik.	SF Nordost	500
Uppsökande och förebyggande arbete fältassistenter Aktivt arbete för och med ungdomar i Angered och Östa Göteborg.	SF Nordost	1 200
Reningsborg samarbete Öppen mötesplats för stöd till familjer och barn där	SF Sydväst	800

Insats och beskrivning	Ansvarig förvaltning	Kostnad som avropas tkr
barnen är i risk att utveckla psykisk ohälsa, missbruk och/eller vara sårbara för att insocialiseras i destruktiva miljöer.		
Hundsök Gymnasieskolor genomför hundsök i syfte att spåra narkotika.	Utbildningsförvaltningen	Hanteras inom befintlig ram
Summa		6 700

Förvaltningens bedömning

Skolan har en central roll i det drogförebyggande arbetet och arbetar med generella frisk- och skyddsfaktorer såsom aktivt närvaroarbeta, trygghetsarbete, tillgänglig lärmiljö och undervisning, elevers delaktighet samt samverkan med hem och andra aktörer.

Förvaltningen bedömer att ovan listade åtgärder tillför viss kraft i det drogförebyggande arbetet och ger möjlighet att verka inom flera delar av preventionspyramiden och mot flera målgrupper. Samtidigt ser förvaltningen att det förebyggande arbetet skulle gynnas av mer långsiktiga planeringsförutsättningar för alla inblandade aktörer, såväl stadens förvaltningar som externa samarbetspartners. Kompletterande medel som tilldelas flera månader in på året och som är av tillfällig karaktär är utmanande att omsätta till långsiktigt effektiva insatser.

Protokollsutdrag skickas till

Grundskoleförvaltningens ledningsgrupp
Stadsledningskontoret

Göteborgs Stad Grundskoleförvaltningen

Maria Andersson
Förvaltningsdirektör

Helena Sjöberg
Avdelningschef styrning och ledning